

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Vad är LSS?

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är en rättighetslag som garanterar personer med omfattande och varaktiga funktionshinder goda levnadsvillkor, att de får den hjälp de behöver i det dagliga livet och att de kan påverka vilket stöd och vilken service de får. En begäran om stöd och service från en person som ingår i lagens personkrets bör i första hand prövas enligt denna lag om det är en insats som regleras i lagen. Motivet till detta är att det i allmänhet får antas vara till fördel för den enskilde. Insatser enligt LSS är gratis med undantag för den egna kostnaden för mat mm. Insatser enligt lagen får man bara när man själv begär det.

Vem har rätt till insatser enligt LSS?

För rätt till insatserna i lagen krävs att personen tillhör personkretsen som det står i lagen. Han eller hon skall ha behov av hjälpen för sin livsföring, samt att behovet inte är tillgodosett på något annat sätt. Lagen gäller för

1. personer med utvecklingsstörning och personer med autism eller autismliknande tillstånd.
2. personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.
3. personer som till följd av andra stora och varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder, som uppenbart inte beror på normalt åldrande, har betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och omfattande behov av stöd och service.

De tio rättigheter/insatser som finns i lagen för personkretsen är följande:

1. Rådgivning och annat personligt stöd

Den som tillhör lagens personkrets kan ha rätt till kvalificerat expertstöd av personer som förutom sin yrkeskunskap har särskild kunskap om hur det är att leva med stora funktionshinder. Stödet kan till exempel ges av kurator, psykolog, sjukgymnast, förskolekonsulent, logoped, arbetsterapeut och dietist. Råd och stöd ska vara ett komplement till och inte en ersättning för t ex habilitering, rehabilitering och socialtjänst.

2. Personlig assistans

Personer med stora funktionsnedsättningar och som inte har fyllt 65 år kan ha rätt att få biträde av en eller flera personliga assistenter. För att ha rätt till personlig assistans måste det finnas behov av hjälp med personlig hygien, med

måltider, med att klä av och på sig, med att kommunicera med andra eller behov av annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade.

Om behovet av personlig assistans för de grundläggande behoven är mer än 20 timmar per vecka har man rätt att få assistansersättning. Rätten till denna ersättning får man enligt socialförsäkringsbalken, assistansersättning.

Det är försäkringskassan som beslutar om assistansersättningen.

För personer med stora funktionsnedsättningar som har fyllt 65 år gäller det att de ska ha antingen haft personlig assistans innan de fyllde 65 år eller lämnat ansökning om personlig assistans före fyllda 65 år. Den personliga assistansen får dock inte utökas efter fyllda 65 år.

3. Ledsagarservice

Rätt till ledsagarservice kan den ha som inte har personlig assistans. Ledsagarservice ska vara en personlig service, anpassad efter individuella behov som ska kunna underlätta för den enskilde att delta i samhällslivet.

4. Kontaktperson

En kontaktperson är en medmänniska som ger ett icke-professionellt stöd till den enskilde i syfte att minska social isolering. Kontaktpersonen kompletterar andra sociala kontakter som den enskilde har och fungerar som en "kompis". Kontaktpersonen och den enskilde bestämmer gemensamt vad de vill göra tillsammans. Genom att det sociala nätverket förstärks ökar möjligheterna för den enskilde att leva ett aktivt och självständigt liv.

5. Avlösarservice i hemmet

Avlösarservice innebär att en person tillfälligt övertar omvårdnaden från anhöriga eller andra närstående i situationer där anhöriga behöver koppla av eller genomföra aktiviteter utan den enskilde. Det kan t ex röra sig om föräldrar som behöver tid för att ägna sig åt syskon. Avlösarservice kan man få både som en regelbunden insats och för situationer som inte kan förutses.

6. Korttidsvistelse utanför det egna hemmet

Korttidsvistelse är till för att ge den enskilde möjlighet till rekreation och miljöombyte samtidigt som anhöriga får tillfälle till avlösning. Korttidsvistelse kan ordnas i korttidshem, i en annan familj eller på något annat sätt t.ex. läger- eller kolonivistelse.

7. Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år

Skolungdom över 12 år ska kunna få tillsyn före och efter skoldagen samt under skolloven.

8. Boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn och ungdom

Barn och ungdomar som inte kan bo hos sina föräldrar kan ha rätt att bo i en annan familj eller i en bostad med särskild service. Detta ska vara ett komplement till föräldrahemmet både för barn som kan bo hos föräldrarna en del av tiden och för dem som inte kan bo hemma alls.

9. Boende med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad

Boendet kan utformas på olika sätt, men de vanligaste formerna är gruppboende och serviceboende. Den enskilde kan också ha rätt att få en särskild anpassad bostad anvisad av kommunen.

10. Daglig verksamhet

Personer i yrkesverksam ålder, som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig, har rätt till daglig verksamhet om de ingår i personkrets 1 och 2 enligt LSS.

Individuell plan

Den som beviljas insats enligt lagen kan begära en individuell plan i vilken beslutade och planerade insatser ska redovisas. Planen ska göras tillsammans med den som ska få stödet. När en funktionshindrad person får en insats enligt lagen kan han/hon begära att en individuell plan upprättas tillsammans med honom/henne. Den enskilde skall ha möjlighet att styra vad planen skall innehålla, vilka som skall vara med, samt möjlighet att kunna uttrycka önskemål och behov. En plan innehåller också hur man skall nå dit man önskar. Planen syftar också till att underlätta samordningen av alla kontakter och insatser.

Planen kan innehålla:

- Kort beskrivning om hela familjens situation, om framtiden t.ex. när skolan börjar, etc.
- Insatser som ges nu.
- Insatser som behövs/kommer att behövas.
- Insatser som familjen önskar.
- Vad olika inblandade (inklusive familjen) skall göra och när det skall göras.
- Vilka behov har familjen? (Glöm inte syskonen)
- Hur vill vi få hjälp? Det som står i planen innebär inte ett beslut att bevilja en insats.

Planen skall följas upp, oftast varje år.

Ansökan

Varje kommun har en särskild LSS-handläggare eller biståndshandläggare med ansvar för LSS. Ansökan kan göras skriftligt, men kan också framföras muntligt vid ett möte med handläggaren. Det är den funktionshindrade som ska stå som sökande.

Mer information

Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Proposition (1992/93:159) om stöd och service till vissa funktionshindrade